

Polismyndighetens rutiner för spårbarhet när det gäller uppgifter i underrättelser från Försvarets radioanstalt

1. SAMMANFATTNING

Den 1 augusti 2019 infördes en ny lag som förbjuder brottsbekämpande myndigheter att använda uppgifter från Försvarets radioanstalt (FRA) för att utreda brott. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska utöva tillsyn över Polismyndighetens tillämpning av lagen.

För att Polismyndigheten ska kunna följa lagen och för att nämnden ska kunna kontrollera att den efterlevs är det viktigt att det framgår vilka uppgifter hos Polismyndigheten som kommer från FRA. Nämnden har därför granskat Polismyndighetens rutiner för sådan spårbarhet av uppgifter från FRA.

Polismyndighetens beskrivning av hur uppgifter från FRA hanteras inom myndigheten har visat att det finns goda rutiner för spårbarhet av sådana uppgifter. Inom Polismyndigheten förekommer uppgifter från FRA endast i pappersform och det framgår tydligt av handlingarna att uppgifterna kommer från FRA.

Nämnden betonar vikten av att rutinerna formaliseras och avser att följa upp resultatet av Polismyndighetens arbete med att ta fram riktlinjer på området.

2. BAKGRUND

2.1. Inledning

Den 1 augusti 2019 trädde en ny lag – lagen (2019:547) om förbud mot användning av vissa uppgifter för att utreda brott (förbudslagen) – i kraft. Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten fick samtidigt i uppgift att utöva tillsyn över Polismyndighetens och Säkerhetspolisens tillämpning av lagen.¹ Lagen innehåller dels ett förbud mot att brottsbekämpande myndigheter använder uppgifter i underrättelser som kommer från FRA för att utreda brott, dels ett krav på att tillgången till sådana uppgifter begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

För att Polismyndigheten ska kunna följa förbudslagen och för att nämnden ska kunna kontrollera att lagen efterlevs är det viktigt att det framgår vilka uppgifter hos Polismyndigheten som kommer från FRA. Den 10 december 2019 beslutade nämnden därför att granska om Polismyndigheten har ändamålsenliga rutiner för spårbarhet när det gäller sådana uppgifter.

2.2. Rättsliga utgångspunkter

Enligt 1 § förbudslagen får uppgifter i underrättelser som FRA rapporterat till en annan myndighet i enlighet med lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet inte användas för att utreda brott.² Förbudet gäller oavsett när, hur eller till vilken myndighet en underrättelse har rapporterats, och oavsett hur en uppgift i en underrättelse har förts vidare.³

Enligt 2 § förbudslagen ska de brottsbekämpande myndigheterna se till att tillgången till sådana uppgifter som avses i 1 § begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Det ska särskilt beaktas att uppgifterna inte får användas för att utreda brott.

För att de brottsbekämpande myndigheterna ska kunna följa dessa bestämmelser måste de vara medvetna om att bestämmelserna ska tillämpas i fråga om en viss uppgift. Enligt förarbetena bör uppgifterna därför förses med någon form av markering.⁴

¹ 1 § tredje stycket lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

² När begreppet ”uppgifter från FRA” används i det här uttalandet syftar det på uppgifter från sådana underrättelser.

³ Prop. 2018/19:96 s. 21.

⁴ A. prop. s. 31.

3. UTREDNINGEN

3.1. Genomförande

Polismyndigheten har på nämndens begäran besvarat frågor bl.a. om hur uppgifter från FRA hanteras inom myndigheten, var sådana uppgifter finns och om de förses med någon form av markering. Svaren har dels lämnats skriftligen, dels muntligen vid ett möte. Polismyndigheten har också visat ett exempel på en handling som innehåller uppgifter från FRA. Av sekretesskäl återges Polismyndighetens svar endast i valda delar och i allmänna ordalag.

3.2. Polismyndighetens svar

Underrättelser från FRA inkommer till Nationella operativa avdelningen (NOA) vid Polismyndigheten i pappersform. Handlingarna skannas inte in i något it-system utan behålls i pappersform. De får inte kopieras och de förvaras säkert på ett särskilt sätt. Det framgår på varje sida av underrättelserna att avsändaren är FRA. Inga uppgifter från underrättelserna får behandlas i Polismyndighetens it-system.

Endast ett fåtal personer inom NOA:s underrättelseverksamhet har tillgång till och behörighet att arbeta med uppgifter från FRA (s.k. behöriga mottagare). De har särskild kunskap på området och är utbildade av FRA. Om enskilda uppgifter i underrättelserna är intressanta ska de verifieras eller bekräftas på annat sätt, men om det inte är möjligt används uppgifterna från FRA inte i underrättelseverksamheten. När uppgifter från FRA ska verifieras eller bekräftas på annat sätt får de inte spridas till andra personer än de behöriga mottagarna.

Det är inte tillåtet för de behöriga mottagarna att muntligen föra vidare uppgifter från FRA inom Polismyndigheten. De behöriga mottagarna arbetar inte i brottsutredningar.

Det förekommer inte att uppgifter som ursprungligen kommer från FRA finns med i handlingar som kommer in till Polismyndigheten från en annan myndighet än FRA.

Det förbud mot att använda uppgifter från FRA för att utreda brott som föreskrivs i förbudslagen tillämpades i realiteten redan tidigare inom Polismyndigheten och i praktiken har myndigheten följt förbudet även innan lagen trädde i kraft. Förbudslagen har således inte i sig medfört nya rutiner i fråga om det som nämndens tillsyn avser.

Ett arbete pågår med att ta fram riktlinjer som ska återspegla de gällande rutinerna.

4. NÄMNDENS BEDÖMNING

Polismyndighetens beskrivning av hur uppgifter från FRA hanteras inom myndigheten har visat att det finns goda rutiner för spårbarhet av sådana uppgifter. Inom Polismyndigheten förekommer uppgifter från FRA endast i pappersform och det framgår tydligt av handlingarna att uppgifterna kommer från FRA.

Uppgifter från FRA får enligt Polismyndighetens rutiner inte registreras i myndighetens it-system. Om rutinerna följs finns därför ingen risk att spårbarheten av uppgifterna förloras genom en sådan överföring.

Om uppgifter förs vidare muntligen finns typiskt sett en större risk för att spårbarheten går förlorad. Personer med tillgång till uppgifter från FRA arbetar dock inte i brottsutredningar och får inte heller muntligen föra vidare sådana uppgifter inom Polismyndigheten, varken inom underrättelseverksamheten eller till den brottsutredande verksamheten. Dessa arbetsrutiner medför att risken för att spårbarheten går förlorad genom muntlig överföring bedöms som låg.

Nämnden betonar vikten av att rutinerna formaliseras och avser att följa upp resultatet av Polismyndighetens arbete med att ta fram riktlinjer på området.

5. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Matheus Enholm, Elisabeth Falkhaven, Christina Linderholm och Björn von Sydow (enhälligt).

Föredragande: Elisabeth Hedborg

Expedition till:

Polismyndigheten, rättsavdelningen, enheten för rättslig styrning och stöd